

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 16.12.2008
COM(2008) 876 final

**COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Politica de coeziune: investiții în economia reală

COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Politica de coeziune: investiții în economia reală

1. INTRODUCERE

În contextul crizei financiare globale și al încetirii economice actuale, politica de coeziune a UE aduce o contribuție importantă planului european de relansare economică¹. În calitate de cea mai importantă sursă comunitară de investiții în economia reală, politica de coeziune asigură un sprijin considerabil pentru investițiile publice, inclusiv la nivel regional și local. Ea reprezintă cea mai importantă expresie a solidarității europene și orientează sprijinul către cetățenii europeni cei mai defavorizați. În perioada 2007–2013, politica de coeziune va investi 347 miliarde de euro pentru a stimula creșterea și va contribui la coeziunea economică și socială.

Politica de coeziune are drept obiectiv realizarea unor investiții pertinente. În cadrul sumei sale totale alocate, un procent de peste 65%, ceea ce echivalează cu 230 de miliarde de euro, este repartizat pentru investiții² în cele patru domenii prioritare ale Strategiei reînnoite de la Lisabona pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă a Uniunii – cetățeni, întreprinderi, infrastructură și energie, precum și cercetare și inovare. Politica de coeziune încurajează strategii coerente de dezvoltare și contribuie la creșterea economică și la dezvoltarea socială pe termen mediu. De asemenea, asigură o sursă stabilă, sigură și specifică de finanțare care poate fi utilizată pentru a stimula relansarea economică. Concentrarea asupra anumitor aspecte și stabilitatea sunt elemente esențiale pentru clădirea și restabilirea încrederii, precum și pentru facilitarea investițiilor.

Deși nu este încă cunoscută întreaga amploare a recesiunii, este posibil ca efectele să se resimtă pe scară largă. În unele state membre, se înregistrează deja o creștere a șomajului, iar indicatorii pentru întreprinderi arată deja evoluții puternic negative. Impactul diferit în statele membre și în regiuni se va reflecta în impactul inegal asupra persoanelor. În perioadele dificile din punct de vedere economic, categoriile cele mai vulnerabile, precum persoanele excluse din punct de vedere social și șomerii, sunt cele mai afectate.

În aceste perioade, sectorul public deține un rol esențial în asigurarea solidarității și restabilirea încrederii, în special prin asigurarea investițiilor publice atât de necesare pentru încurajarea cererii interne pe termen scurt și pentru redresarea economiei către o dezvoltare durabilă pe termen mediu. Acesta este domeniul în care politica de coeziune poate avea un rol important. Fiind cunoscut faptul că presiunea asupra bugetelor naționale poate încetini ritmul investițiilor planificate, ar trebui să se accelereze și să se concentreze într-o perioadă inițială intervenția fondurilor și implementarea priorităților politicii de coeziune, în scopul de a da un impuls economiei la momentul oportun și de a oferi sprijin persoanelor afectate de criză.

¹ COM(2008) 800, 26.11.2008, Planul european de relansare economică.

² COM(2007) 798, 11.12.2007, Statele membre și regiunile pun în aplicare Strategia de la Lisabona pentru creștere și locuri de muncă, prin intermediul politicii de coeziune a UE, 2007–2013.

Programele politicii de coeziune dețin potențialul și flexibilitatea necesară pentru a asigura că se poate acorda asistență specifică în prezent pentru a îndeplini nevoile prioritare și pentru a accelera cheltuielile în domeniile cu cel mai ridicat potențial de creștere.

Stabilitatea macroeconomică și reformele structurale, alături de cadrul instituțional adecvat, constituie o condiție preliminară pentru reușita politicii de coeziune. Totalul investițiilor publice planificate pentru perioada 2007–2013 reprezintă în medie aproximativ 6% din PIB-ul preconizat³. În unele state membre, contribuția relativă a politicii de coeziune la totalul investițiilor publice va fi de peste 50%. Modularea adecvată a calendarului pentru finanțare al politicii de coeziune ar putea oferi un stimul financiar considerabil pe termen scurt, punându-se în același timp accentul în continuare pe capacitatea de creștere pe termen mediu și lung a economiilor statelor membre.

Statele membre și regiunile care reușesc să îndeplinească rapid obiectivele programelor pot atenua efectele încetinirii economice, cu precădere în acele regiuni de convergență care beneficiază de niveluri mai ridicate de asistență. În cazul tuturor programelor, menținerea priorităților convenite privind creșterea și ocuparea forței de muncă poate contribui la o relansare mai rapidă în momentul în care șocul economic actual începe să se diminueze. Ținând cont de complementaritatea dintre prioritățile politicii de coeziune și obiectivele politicilor sectoriale ale UE, implementarea rapidă a programelor dobândește o importanță sporită pentru competitivitatea pe termen lung.

Prezentată în scopul de a sprijini planul european de relansare economică, prezenta comunicare vizează să evidențieze importanța pentru economia reală a investițiilor planificate prin politica de coeziune și să întocmească o serie de propuneri de măsuri pentru a accelera contribuția investițiilor realizate prin politica de coeziune.

2. RELEVANȚA CRESCUTĂ ÎN ECONOMIA REALĂ A INVESTIȚIILOR REALIZATE PRIN POLITICA DE COEZIUNE

În situația economică actuală, investițiile pot da un impuls pe termen scurt, concentrându-se în același timp în continuare asupra provocărilor pe termen lung, persistente în economia reală: investiții în infrastructurile prioritare și în sectorul energetic, în capacitatea de producție a întreprinderilor și în potențialul capitalului uman. Concentrarea asupra investițiilor durabile rămâne esențială.

2.1. Persoane

Planul de relansare a promovat o importantă „inițiativă europeană de sprijinire a ocupării forței de muncă”, a propus simplificarea criteriilor pentru Fondul Social European (FSE) și a accelerat efectuarea plăților în avans de la începutul lui 2009. Dacă se ajunge la un acord privind inițiativa, statele membre vor dispune mai devreme de acces la fonduri de până la 1,8 miliarde de euro, pentru a răspunde priorităților pe termen scurt prezentate mai jos. Se estimează că aproximativ 1,5 milioane de șomeri ar putea beneficia mai devreme de asistență prin intermediul acestui flux rapid de capital.

³ A se vedea următoarea comunicare a Comisiei privind evaluarea *ex-ante* a principiului aditivității 2007–2013.

- Activare și incluziune activă în cadrul strategiilor de flexicuritate: ideea principală care stă la baza conceptului de flexicuritate este protejarea ocupării forței de muncă și a capacității de angajare a forței de muncă pe termen lung în loc de protejarea anumitor locuri de muncă. Obiectivele centrale ale conceptului, cum ar fi adaptarea la schimbare și facilitarea tranziției între locuri de muncă diferite, sunt deosebit de relevante în circumstanțele economice actuale. Mai multe state membre instituie deja strategii de flexicuritate și toate s-au angajat să recurgă la politica de coeziune pentru a îmbunătăți capacitatea de angajare a forței de muncă.

Combinarea flexibilității contractuale și a politicilor active consolidate în materie de piață a muncii pot oferi un răspuns politic rapid. Lucrătorii cei mai defavorizați sunt adesea primii afectați de o recesiune economică și lor le va fi cel mai greu să se întoarcă în câmpul muncii. Este necesar ca factorii politici de decizie să consolideze măsurile active și preventive privind piața muncii pentru a asigura protecție împotriva șomajului pe termen lung, acordând o atenție specială grupurilor vulnerabile, și anume lucrătorilor în vârstă, lucrătorilor slab calificați sau minorităților. FSE poate interveni rapid pentru a facilita tranziția prin punerea la dispoziție de formare profesională specializată, de consiliere individuală în vederea găsirii unui loc de muncă, de stagii, de locuri de muncă subvenționate, de subvenții, precum și de microcredite pentru activitățile autonome și pentru întreprinderile nou înființate. O sumă de 21,7 miliarde de euro este deja disponibilă pentru îmbunătățirea accesului la ocuparea forței de muncă, pe lângă cele 10 miliarde de euro care sunt prevăzute pentru favorizarea incluziunii active a persoanelor defavorizate. În vederea reducerii efectelor crizei și promovării incluziunii sociale, acțiunile de sprijinire a persoanelor defavorizate s-ar putea situa în prim-planul intervențiilor din partea FSE.

După pierderea locului de muncă, reușita tranziției lucrătorilor depinde deopotrivă de demersurile rapide și de calitate ale serviciilor de ocupare a forței de muncă. Contribuția din partea politicii de coeziune la consolidarea instituțiilor pieței muncii se ridică la 2,2 miliarde de euro și, în curând, ar putea fi nevoie de o sumă mai mare. În cazul unor previziuni negative privind ocuparea forței de muncă, statele membre ar trebui să consolideze mai bine rolul serviciilor publice de ocupare a forței de muncă, în calitatea lor de factori-cheie pentru orientarea eficientă a măsurilor active privind forța de muncă și pentru îmbunătățirea coerenței dintre competențe și locurile de muncă.

Identificarea unui răspuns eficient la impactul asupra ocupării forței de muncă și la cel social generat de criză și, în sens mai larg, implementarea eficientă a flexicurității în legătură cu reformele pieței muncii nu vor fi posibile decât prin participarea activă a partenerilor sociali. FSE oferă sprijin financiar pentru consolidarea dialogului social și pentru acțiunile comune întreprinse de partenerii sociali.

- Realizarea coerenței dintre competențe și nevoile pieței muncii: existența unei inadecvări cu privire la competențele de pe piața muncii reprezintă o preocupare crescândă în majoritatea statelor membre, iar perturbările financiare vor agrava dezechilibrele de pe piața muncii pe termen scurt. Deși obiectivele din acest domeniu, pe termen mediu și mai lung nu ar trebui neglijate, este important să se pună accentul și pe îmbunătățirea imediată a competențelor, în special în sectoarele în care se înregistrează deficite ale forței de muncă. Dobândirea de noi competențe poate servi drept instrument proactiv important pentru menținerea și creșterea securității ocupării forței de muncă, precum și pentru asigurarea unei mai bune protecții împotriva pierderii locurilor de muncă.

Pentru orientarea UE pe calea redresării economice, pentru combaterea schimbărilor

demografice și pentru a beneficia de pe urma tranziției către o economie caracterizată prin eficiență energetică și emisii reduse de carbon, va fi necesar să se depună eforturi ample pentru îmbunătățirea competențelor la toate nivelurile de calificare, să se dezvolte capitalul uman și să se realizeze investiții eficiente în domeniul educației. În urma recunoașterii profitului economic important din investițiile în domeniul educației, resursele din partea FSE destinate dezvoltării capitalului uman, pentru perioada de programare 2007–2013, au crescut până la aproape 25 de miliarde de euro. În plus, se prevăd 13,5 miliarde de euro din partea politicii de coeziune pentru sprijinirea adaptabilității lucrătorilor, întreprinderilor și întreprinzătorilor, ceea ce include, în egală măsură, dezvoltarea de sisteme de anticipare a schimbărilor economice și a cerințelor viitoare în materie de locuri de muncă și de competențe. Anticiparea nevoilor viitoare în materie de competențe este crucială, mai ales în perspectiva pregătirii pentru redresarea economiei. Inițiativa „Noi competențe pentru noi locuri de muncă”⁴ va contribui în acest sens.

Prin urmare, statele membre sunt încurajate:

- să investească în componentele relevante de flexicuritate, în special prin sisteme consolidate de activare pentru a asigura reintegrarea rapidă pe piața muncii a lucrătorilor disponibilizați;
- să reorienteze, dacă este necesar, programele FSE către grupurile cele mai afectate de criză;
- să continue investițiile în creșterea calității sistemului de educație și îmbunătățirea nivelului competențelor în ansamblu, în special pentru grupurile slab calificate și defavorizate;
- să folosească politica de coeziune în scopul îmbunătățirii mecanismelor de anticipare și de adaptare a competențelor la ofertele de locuri de muncă existente și prevăzute.

2.2. Întreprinderi

Asigurarea prezenței unor întreprinderi sănătoase, inovatoare și dinamice reprezintă în mod firesc un element-cheie pentru redresarea economică și una dintre cele mai mari provocări, în momentul de față, ale economiei mondiale. IMM-urile sunt cele mai vulnerabile, întrucât accesul la credite s-a redus. Penuria accentuată de credite poate fi înțeleasă drept rezultat inițial al crizei din sectorul bancar, dar mai important este faptul că această penurie va fi amplificată de o reticență mai puternică în rândul instituțiilor de credit față de asumarea de riscuri. Cererea mai scăzută va determina societățile să-și reducă activitățile și să investească mai puțin, în special în sectorul inovării, care este în mare parte bazat pe investiții „intangibile” pe termen lung.

- Accesul la finanțare este, în mod obișnuit, de cea mai mare importanță într-o situație în care este mai dificil pentru societăți, îndeosebi pentru societățile nou înființate și pentru IMM-uri, să găsească finanțare într-un mediu financiar care manifestă reticență față de asumarea de riscuri. Comisia a sprijinit în mod activ utilizarea unor instrumente reînnoibile, precum împrumuturile, emiterile de acțiuni și garanțiile, într-o manieră complementară, atât în contextul Programului-cadru pentru inovare și competitivitate al UE, cât și al politicii de coeziune. În vederea creșterii ponderii investițiilor UE pentru

⁴ COM(2008) 868, 16.12.2008.

perioada de programare actuală, Comisia și Fondul European de Investiții (FEI) au lansat inițiativa JEREMIE (*Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises – „Resurse europene comune pentru microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii”*), destinată înființării de noi întreprinderi și extinderii IMM-urilor. În plus, având în vedere că recesiunea economică și criza financiară limitează resursele bugetare publice, avem nevoie în prezent, mai mult decât niciodată, de o trecere de la modelele tradiționale de finanțare bazate exclusiv pe acordarea de subvenții, la instrumente reînnoibile.

- **Microcredite:** Comisia acordă o atenție sporită rolului esențial al microîntreprinderilor și formelor de finanțare adaptate nevoilor acestora⁵. La 10 septembrie 2008, Comisia și Grupul BEI au lansat inițiativa JASMINE (*Joint Action to Support Micro-Finance Institutions in Europe – „Acțiunea comună de sprijinire a instituțiilor de microfinanțare din Europa”*) pentru a orienta diverse forme de asistență tehnică și financiară în scopul de a ajuta în primul rând furnizorii de microcredite din afara mediului bancar să-și îmbunătățească calitatea operațiunilor, să se extindă și să devină durabili. Proiectul va include o fază pregătitoare de trei ani, din 2009 până în 2011, și va deține un buget total estimat de aproape 50 de milioane de euro.
- **Măsuri de sprijinire a întreprinderilor:** prin politica de coeziune s-au alocat aproximativ 55 de miliarde de euro pentru perioada 2007–2013 în vederea sprijinirii întreprinderilor, din care o mare parte vizează sprijinirea directă a inovării în cadrul întreprinderilor, inclusiv sprijinirea grupurilor de întreprinderi. Numeroase dintre activitățile programate corespund acțiunilor mai imediate necesare pentru a face față situației economice actuale, prin concentrarea în special asupra provocărilor majore pe termen lung pentru întreprinderi, prezente în economia reală. Printre aceste priorități se numără: valorificarea potențialului aplicațiilor TIC, a tehnologiilor cu emisii reduse de carbon și a produselor ecologice, precum și a tehnicilor de producție și procedeele eficiente din punct de vedere energetic.
- **Dezvoltarea capacității:** existența unor politici publice eficiente necesită o administrație competentă și eficientă, imparțială și orientată spre clienți. Cu precădere în timpul unei recesiuni economice, consolidarea capacității instituționale și administrative destinată instituirii unui mediu de afaceri stabil va sprijini adaptările structurale și va încuraja creșterea economică și ocuparea forței de muncă. Diminuarea obligațiilor administrative și de natură reglementară care revin întreprinderilor contribuie la creșterea productivității și intensificarea competitivității. 2 miliarde de euro din partea FSE susțin procesul de dezvoltare a capacității instituționale și reforma administrativă. Acțiunile din acest domeniu pot reduce semnificativ obligațiile administrative care revin întreprinderilor și pot ajuta mai multe persoane să devină întreprinzători. Acest lucru implică, de asemenea, posibilitatea de a asigura înființarea unei întreprinderi oriunde în UE, în termen de trei zile, fără niciun fel de costuri, prin intermediul unui punct unic de acces.

Prin urmare, statele membre sunt încurajate:

- să încerce să asigure investițiile în contextul competitivității pe termen lung a întreprinderilor, în special a IMM-urilor, și să accelereze investițiile de acest gen, acolo unde este posibil.

⁵ COM(2007) 708, 13.11.2007, „O inițiativă europeană de dezvoltare a microcreditelor în sprijinul creșterii și ocupării forței de muncă”.

- să mărească sprijinul adresat persoanelor care își pierd locurile de muncă în criza actuală, inclusiv prin acordarea de mici subvenții sau credite pentru înființarea propriilor întreprinderi, prin punerea la dispoziție de competențe antreprenoriale și de management de bază.
- să crească rapid recurgerea la inițiativa JEREMIE și să accelereze implementarea ei prin semnarea de acorduri privind fondurile holding/de plasament cu FEI și/sau cu alte instituții financiare.
- să valorifice sinergiile existente între instrumentele financiare pentru IMM-uri, finanțate prin politica de coeziune și prin Programul-cadru pentru competitivitate și inovare.
- să îmbunătățească mediul național pentru a permite dezvoltarea de inițiative pentru microcredite și să valorifice asistența tehnică oferită prin intermediul instrumentului JASMINE pentru inițiativele pentru microcredite.
- să mențină angajamentele în sensul dezvoltării capacității instituționale, întrucât aceasta va avea un impact pozitiv asupra creării unui mediu de afaceri propice și să accelereze modernizarea administrațiilor publice.

Comisia:

- va mări în mod substanțial, alături de FEI, disponibilitatea asistenței financiare și tehnice pentru a contribui la dezvoltarea accesului la instrumentele de finanțare.
- a propus modificări la dispozițiile de reglementare în vederea îmbunătățirii mediului pentru instituirea de instrumente de tipul JEREMIE.

2.3. Infrastructură și energie

În raport cu perspectiva recesiunii, continuarea investițiilor în sistemul energetic, în transporturi, în infrastructura TIC și în rețele în Europa dobândește o importanță crescândă. Întârzierile față de investițiile planificate din acest domeniu ar avea un impact economic negativ pe termen scurt și ar risca să compromită perspectivele pe termen lung de creștere viitoare. De exemplu, recesiunea ar putea accentua dezavantajele acelor regiuni care dispun de o infrastructură mai puțin dezvoltată și crește riscurile privind siguranța alimentării în regiuni cu o situație deja precară. Realizarea unei politici bune în materie de infrastructură și concentrarea asupra îmbunătățirii eficienței energetice, a producerii de energie regenerabilă și asupra unui sistem de transport durabil vor ajuta Europa să facă față intemperiilor economice actuale. De asemenea, Europa identifică soluții la alte provocări, precum: reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, protejarea sectorului industrial și a consumatorilor împotriva instabilității prețurilor la combustibili și îmbunătățirea mediului local. Sprijinul de acest gen generează oportunități pentru asigurarea ocupării forței de muncă, a protejării locurilor de muncă și întreprinderilor.

- Transporturi: pentru a sprijini dezvoltarea infrastructurii de transport durabile, prin politica de coeziune se vor aloca aproximativ 38 de miliarde de euro proiectelor pentru rețele transeuropene (*Trans-European Networks – TEN-T*), în perioada 2007–2013, și se va asigura finanțare pentru conexiunile secundare în vederea îmbunătățirii accesului la rețelele

transeuropene. De asemenea, programele politicii de coeziune prevăd investiții în sistemele de transport durabile din punct de vedere ecologic, inclusiv în transportul urban ecologic.

- Energie: așa cum s-a evidențiat în planul european de relansare economică, criza financiară actuală crește nevoia de modernizare a sectorului energetic european și de diversificare a surselor de aprovizionare în scopul de a garanta existența unei cantități suficiente de energie la prețuri accesibile, pe o piață mondială instabilă. UE extinsă a moștenit conexiuni energetice de o calitate slabă între zonele din est și vest și între cele din nord și sud, ceea ce compromite siguranța aprovizionării și solidaritatea la nivelul pieței energetice interne în ansamblu. Pentru a contribui la soluționarea acestei probleme, politica de coeziune sprijină proiecte TEN-E prioritare cu o sumă de 675 milioane de euro, pentru perioada 2007–2013, și va aloca 4,8 miliarde de euro pentru dezvoltarea surselor de energie regenerabilă, inclusiv asistență pentru producerea de energie și încălzirea urbană descentralizate. Cele 4 miliarde de euro menționate în planul european de relansare economică destinate investițiilor în interconexiunile energetice se vor adăuga și vor completa alocările acordate prin politica de coeziune.
- Îmbunătățirea eficienței energetice se va dovedi decisivă pentru competitivitatea europeană și va reprezenta o opțiune benefică în lupta împotriva schimbărilor climatice. Investițiile în măsurile destinate eficienței energetice aduc beneficii imediate: reducerea costurilor pentru gospodării și întreprinderi; favorizarea creșterii și crearea de locuri de muncă, precum și încurajarea tranziției către o economie caracterizată prin emisii reduse de carbon. În cadrul politicii de coeziune, pentru perioada 2007–2013, sunt deja alocate aproximativ 4,2 miliarde de euro pentru a sprijini o gamă amplă de măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice.
- Internet de mare viteză pentru toți cetățenii UE: în cadrul programelor aferente ale politicii de coeziune, au fost deja alocate 2,2 miliarde de euro pentru infrastructurile TIC, pentru perioada 2007–2013. Suma de 1 miliard de euro pentru internet de mare viteză, menționată în planul de relansare se va adăuga și va completa alocările menționate anterior.
- Competențe necesare în economia cu emisii reduse de carbon: trecerea la societatea cu emisii reduse de carbon va trebui să fie însoțită de identificarea și dezvoltarea de noi competențe pentru noi locuri de muncă, inclusiv pentru locurile de muncă din sectorul ecologic. Componentele referitoare la capitalul uman din programele politicii de coeziune ar trebui utilizate pentru a sprijini eforturile statelor membre în acest domeniu.

Comisia și Banca Europeană de Investiții (BEI) au dezvoltat inițiativa JASPERS – „Asistență comună pentru susținerea proiectelor în regiunile europene” (*Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions*)⁶ în scopul de a îmbunătăți și accelera pregătirea proiectelor majore din cadrul politicii de coeziune în aceste domenii, precum și în alte domenii prioritare. JASPERS asigură asistență pentru autoritățile de management din UE-12 în vederea pregătirii de proiecte majore pentru investițiile prioritare în infrastructura UE.

O inițiativă distinctă a Comisiei, BEI și a Consiliului Băncii Europene (CBE), JESSICA – „Asistență europeană comună pentru investiții durabile în zonele urbane” (*Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas*), este destinată accelerării și creșterii investițiilor durabile în eficiența energetică, în transporturile urbane, în infrastructura TIC, în

⁶ JASPERS este un instrument de asistență tehnică al Comisiei, BEI, BEDR și al KfW, care asigură asistență în toate etapele de pregătire a proiectelor.

reabilitare etc. în zona urbană.

– **Prin urmare, în ceea ce privește infrastructura și energia, statele membre sunt încurajate:**

- să maximizeze utilizarea programelor naționale și regionale pentru a asigura creșterea continuă a folosirii surselor regenerabile.
- să maximizeze utilizarea programelor naționale și regionale pentru a asigura includerea unui nivel ridicat de eficiență energetică în conceperea noilor clădiri și integrarea acestor parametri în clădirile existente („reabilitare”), inclusiv în cazul gospodăriilor cu venituri scăzute.
- să recurgă la fonduri pentru reinstruirea și dezvoltarea competențelor lucrătorilor în perspectiva noilor locuri de muncă care apar în economia cu emisii reduse de carbon.
- să utilizeze în întregime instrumentul JASPERS pentru a pregăti infrastructuri strategice și să utilizeze în mod optim în favoarea proiectelor majore asistența din partea politicii de coeziune.
- să valorifice la maximum posibilitățile oferite de JESSICA cu privire la finanțarea dezvoltării urbane integrate.
- să valorifice sinergiile pentru dezvoltarea diferitelor infrastructuri și între diverse surse de finanțare comunitară (politica de coeziune, TEN-T, TEN-E, Cel de-al șaptelea program-cadru pentru cercetare și dezvoltare tehnologică, Programul-cadru pentru inovare și competitivitate și BEI) și BEDR.

Comisia propune următoarele:

- creșterea cu 25% a capacității asistenței tehnice prin JASPERS, din 2009, ceea ce va asigura o contribuție semnificativă la accelerarea pregătirii proiectelor majore. Pentru a facilita această creștere, Comisia va conlucra strâns cu alți parteneri în cadrul instrumentului JASPERS.
- modificarea Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR) pentru a permite sprijinirea îmbunătățirii eficienței energetice și a surselor de energie regenerabilă în locuințe, în favoarea gospodăriilor cu venituri reduse din toate statele membre.
- modificarea dispozițiilor de reglementare în scopul îmbunătățirii mediului pentru finanțarea în natură la nivel național a instrumentelor JESSICA.

2.4. Cercetare și inovare

Investițiile planificate în cadrul politicii de coeziune în economia bazată pe cunoaștere – estimate la 86 de miliarde de euro sau 25% din suma totală⁷ – ar trebui să rămână o prioritate în pofida recesiunii economice actuale. Ținând cont de faptul că investițiile în C&D sunt strâns legate de rezultatele economice generale, menținerea stabilității în ceea ce privește

⁷ SEC(2007) 1547, 14.11.2007, Realizarea inovării de către regiuni prin politica de coeziune.

cheltuielile din sectorul public și crearea unei zone europene solide de cercetare sunt deosebit de importante pentru a se asigura că economia se concentrează în mod adecvat asupra cercetării și inovării, punându-se astfel temelia pentru o creștere pe termen lung. Europa nu își poate permite să manifeste o atitudine reticentă față de investițiile în producerea de cunoștințe noi și în inovare, cu precădere în această perioadă.

Un sector european puternic al C&D și al inovării în toate sectoarele va fi vital pentru îndeplinirea obiectivelor de la Lisabona privind creșterea și ocuparea forței de muncă, precum și pentru identificarea de soluții durabile la problemele urgente privind mediul, cum ar fi schimbările climatice și aspectele energetice. Politica de coeziune a instituit condiții stabile pentru finanțarea continuă a strategiilor în materie de C&D și inovare. Recunoscând importanța centrală a sporirii investițiilor în C&D și a priorităților stabilite în cadrul orientărilor strategice privind politica de coeziune, se preconizează că investițiile din aceste domenii realizate prin politica de coeziune vor cunoaște o creștere puternică în toate statele membre în perioada 2007–2013.

Din experiențele anterioare, reiese clar că, pentru a reuși, măsurile privind politica în materie de cercetare și inovare trebuie îndreptate asupra unor acțiuni prioritare specifice și realizate în mod coerent. Eforturile de menținere a nivelului planificat de investiții va fi de o importanță crucială dacă Europa reușește să-și îmbunătățească capacitatea de inovare, în cel mai larg sens, inclusiv prin introducerea de noi produse și servicii pe piață. Menținerea angajamentelor naționale referitoare la C&D și la inovare ar putea constitui o provocare în contextul crizei actuale a creditelor și al presiunii asupra finanțelor publice, însă sectorul public trebuie să dețină un rol major pentru a asigura un mediu stabil pentru investițiile în C&D și inovare și trebuie să fie pregătit în mod optim pentru următoarea etapă de relansare a economiei.

Prin urmare, statele membre sunt invitate:

- să continue să sprijine, prin intermediul programelor lor din cadrul politicii de coeziune, investițiile în dezvoltarea capacității în sectorul C&D, în infrastructura de cercetare, în infrastructura de dimensiuni reduse din industria C&D, caracteristică grupurilor de întreprinderi cu activități intense în domeniul cunoașterii, în capital uman în sectoarele cu potențial semnificativ de creștere (precum TIC, tehnologiile de eficiență energetică și de energie pe bază de emisii reduse de carbon);
- să valorifice pe deplin sinergiile dintre diversele surse de finanțare comunitară, publică și privată pentru activitățile de cercetare și de inovare în scopul asigurării în continuare de fonduri pentru priorități din aceste domenii.

3. PROPUNERI ȘI RECOMANDĂRI

Amplul plan european de relansare economică propus de Comisie este în favoarea unor stimuli financiari majori care combină acțiuni la nivel comunitar și la nivel național. Recunoscând faptul că, în situația economică actuală, atât sursele de finanțare privată, cât și bugetele publice ar putea fi sub presiune, a fost prezentată o serie de măsuri legate de accelerarea investițiilor realizate prin politica de coeziune, în vederea valorificării orientării specifice și stabilității acestei politici. Măsurile au implicat o combinație a propunerilor legislative, pe care Comisia le-a înaintat spre adoptare rapidă de către instituțiile competente, și a inițiativelor în scopul valorificării în întregime a instrumentelor existente.

Propunerile pentru modificări legislative specifice⁸ pot fi caracterizate după cum urmează:

- măsuri destinate îmbunătățirii fluxului de capital al autorităților publice responsabile de realizarea programelor naționale și regionale. Aceste dispoziții includ o tranșă suplimentară de prefinanțare în 2009, precum și măsuri care ar putea accelera rambursarea cheltuielilor efectuate în cadrul proiectelor majore și al sistemelor de ajutor de stat;
- clarificarea dispozițiilor care facilitează lansarea instrumentelor de inginerie financiară în vederea accelerării accesului la măsurile de finanțare;
- simplificări cu privire la extinderea utilizării tarifelor și sumelor forfetare pentru cheltuieli pentru a permite autorităților publice să elaboreze mai rapid proiecte și măsuri;
- extinderea posibilităților de sprijinire a investițiilor în îmbunătățirea eficienței energetice și a surselor de energie regenerabilă în locuințe, în favoarea gospodăriilor cu venituri reduse din UE-27.

În completarea propunerilor de modificări legislative, Comisia recomandă următoarele principii și acțiuni pentru a orienta statele membre să valorifice pe deplin posibilitățile existente, precum și pentru a le pregăti să folosească propunerile de modificări legislative.

- **Orientarea acțiunilor către investițiile pertinente:** în condițiile actuale excepționale, statele membre și Comisia pot analiza efectuarea de eventuale modificări ale obiectivelor și priorităților programelor operaționale în vederea creșterii importanței acordate investițiilor în sectoare cu potențial de creștere imediată și/sau sectoare care se află într-o situație de urgență. De exemplu, realizarea de investiții în eficiența energetică, în tehnologiile ecologice, în serviciile ecologice, în infrastructură și interconexiuni, în rețelele în bandă largă, în anticiparea și adaptarea competențelor la nevoile viitoare ale pieței muncii sau instituirea de noi surse de finanțare pentru IMM-uri (de exemplu, IMM-urile bazate pe cercetare intensivă și pe inovare). Statele membre, în strânsă colaborare cu Comisia, sunt invitate să acorde prioritate imediată, în cadrul programelor existente, unor investiții de acest gen de creștere a productivității.
- **Valorificarea posibilităților inovatoare de finanțare pentru IMM-uri:** ar trebui să se valorifice pe deplin potențialul instrumentelor de tipul JEREMIE de asigurare a accesului la finanțare pentru IMM-uri. Statele membre sunt invitate să participe în mod activ la platforma de comunicare în rețea care va fi lansată de Comisie în cooperare cu FEI în 2009.
- **Valorificarea oportunităților existente:** abordarea strategică și sfera amplă de aplicare a programelor existente oferă deja elemente importante de flexibilitate. În principiu, managerii de programe pot adapta ritmul cheltuielilor și al implementării în funcție de diferitele priorități și categorii de beneficiari sau pot înlocui intervențiile cu măsuri complementare. Comisia va depune toate eforturile posibile pentru a sprijini statele membre și pentru a încuraja utilizarea deplină a flexibilității în limitele cadrului juridic.

⁸ COM(2008) 803, Propunere de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 privind FEDR, FSE și Fondul de coeziune.

COM(2008) 838, Propunere de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006 privind FEDR.

COM(2008) 813, Propunere de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1081/2006 privind FSE.

- **Accelerarea programelor:** pentru a accelera implementarea programelor, Comisia încurajează statele membre să finalizeze definirea sistemelor lor naționale de management și control, în conformitate cu dispozițiile de reglementare și principiile relevante. Acest lucru va permite accelerarea tranzacțiilor financiare intermediare, în general, respectând în același timp principiul unui management financiar sănătos.
- **Menținerea investițiilor publice:** având în vedere provocările pentru asigurarea cofinanțării suficiente, statele membre pot alterna între contribuția comunitară și cea națională, în cazul proiectelor individuale din cadrul unui program. De exemplu, în 2009, unele operațiuni ar putea fi finanțate în proporție de 100% din fondurile politicii de coeziune. O asemenea concentrare a finanțării în perioada inițială de programare ar trebui să fie compensată prin operațiuni finanțate numai din contribuții naționale sau la un nivel mai ridicat al finanțării naționale, până la sfârșitul perioadei de programare.

– **Statele membre sunt încurajate:**

- să valorifice toate posibilitățile pentru accelerarea intervențiilor necesare care sunt incluse în obiectivele convenite ale programelor.
- să mobilizeze avansul existent și cel suplimentar propus pentru 2009 în vederea prefinanțării intervențiilor prioritare și lansării rapide a programelor pentru perioada 2007–2013.
- să analizeze dacă este necesară efectuarea de modificări urgente ale programelor în vederea accelerării realizării anticipate, în afara elementelor de flexibilitate deja disponibile.
- să recurgă la rapoartele strategice naționale⁹, care trebuie prezentate la sfârșitul lui 2009, pentru a prezenta primele rezultate înregistrate în realizarea noii etape de programe. Rapoartele dobândesc o importanță suplimentară în perspectiva noilor condiții economice. Dacă este cazul, rapoartele ar putea prezenta propuneri fundamentale și mai aprofundate în vederea revizuirii strategice a programelor și a obiectivelor lor, pe măsură ce efectele recesiunii actuale se profilează mai clar.

Comisia va conlucra cu statele membre pentru a analiza:

- eventuale modificări anticipate ale programelor operaționale în vederea soluționării noilor nevoi, simplificării realizării lor și accelerării implementării priorităților stabilite;
- eventuale modificări anticipate ale programelor operaționale în vederea introducerii în programele pentru UE-15 a finanțării pentru investițiile în eficiența energetică și în sursele de energie regenerabilă în locuințe, precum și a consolidării acestor investiții în UE-12.
- În sfârșit, Comisia va analiza rapid cererile de prelungire pentru perioade scurte a termenelor de încheiere a programelor aferente intervalului 2000–2006, în scopul de a

⁹ În temeiul articolului 29 din Regulamentul (CE) nr. 1083/2006, rapoartele trebuie să prezinte aspecte precum contribuția programelor la obiectivele politicii de coeziune, promovarea competitivității și creării de locuri de muncă, precum și situația socioeconomică.

permite utilizarea maximă a angajamentelor deja efectuate și pentru a diminua dificultățile rezultate din acțiunile de strângere a capitalurilor, în ultima perioadă a lui 2008.

4. CONCLUZIE

Politica de coeziune aduce un aport important la economia reală prin asigurarea creșterii și ocupării forței de muncă în UE, precum și a programelor pentru o dezvoltare durabilă. Caracterizată prin realizarea de investiții financiare importante și printr-un management descentralizat orientat spre îmbunătățirea elaborării de politici publice, responsabilizare și control, politica de coeziune aduce un sprijin vital pentru creșterea și ocuparea forței de muncă de la nivel local și regional, acolo unde cetățenii europeni vor resimți efectele crizei financiare și economice. Politica de coeziune este deja direcționată către sprijinirea statelor membre și a regiunilor care se confruntă cu cele mai mari dificultăți în vederea diminuării disparităților, promovării creșterii și consolidării coeziunii economice și sociale a UE.

Prin prisma recesiunii economice, punerea în aplicare a măsurilor legislative și de altă natură expuse în prezenta comunicare va aduce o contribuție importantă la planul european de relansare economică. Accelerarea investițiilor realizate prin politica de coeziune și concentrarea lor în perioada inițială de programare pot avea un efect pozitiv în sensul creării de cerere în sectoare-cheie ale economiei și ar putea oferi un stimul financiar considerabil pe termen scurt, asigurând concomitent asistență pentru persoanele direct afectate de această situație. Concentrarea în continuare a eforturilor asupra priorităților privind investițiile „prevăzute” pentru obiectivele Strategiei de la Lisabona este esențială, întrucât aceste priorități pot contribui la o redresare mai rapidă și pot soluționa provocări pe termen lung, cum ar fi competitivitatea și adaptarea la o economie caracterizată prin emisii reduse de carbon.

Realizarea rapidă a acestor măsuri va necesita o cooperare strânsă între instituțiile europene, statele membre, factorii participanți în cadrul programelor și Comisia Europeană.